

Alþingi
150 Reykjavík

Reykjavík 3. janúar 2022
Tilvísun: 202112-0018 / 0.11.2

Efni: Tillaga til þingsályktunar um breytta skipan ráðuneyta í Stjórnarráði Íslands – 152. löggjafarþing, þingskjal 169 – 167. mál

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn (Lbs-Hbs) er skv. lögum nr. 142/2011 þjóðbókasafn og bókasafn Háskóla Íslands. Safnið er rannsóknarbókasafn og þekkingarveita fyrir alla landsmenn. Það sinnir virkri upplýsingaþjónustu á sviði vísinda og fræða, stjórnsýslu og atvinnulífs og lista- og menningarmála. Það er ennfremur forustusafn bókasafna landsins skv. bókasafnalögum nr. 150/2012 og stuðlar að samstarfi, samræmingu og þróun starfshátta bókasafna og veitir öðrum söfnum faglega ráðgjöf, sinnir rannsóknum á sviði bókfræði, bóksögu og bókasafns- og upplýsingafræði. Þá tekur safnið þátt í sameiginlegum verkefnum bókasafna um land allt, s.s. sameiginlegu bókasafnskerfi sem rekið er af þjónustumiðstöð bókasafna, Landsaðgangi að rafrænum tímaritum, og sameiginlegum innkaupum á rafrænu vísindaefni, gæðamálum, aðgengi o.fl. Milli safnsins og Háskóla Íslands er [samstarfs-samningur](#) og með hann fer sérstök samstarfsnefnd. Samningurinn er nú í endurskoðun.

Skipan í stjórn safnsins endurspeglast í þessum áherslum, en þar eru tveir fulltrúar tilnefndir af háskólaráði Háskóla Íslands, einn af samstarfsnefnd háskólastigsins, einn af vísindanefnd Vísinda- og tækniráðs, einn af Upplýsingu, félagi bókasafns- og upplýsingafræða, einn af starfsfólki safnsins, og einn skipaður án tilnefningar.

Nýjar tillögur um breytta skipan ráðuneyta eru skynsamlegar um margt, en koma ekki vel út hvað varðar Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn eða bókasafnamál almennt, en þau mál hafa verið á við og dreif í stjórnkerfinu, og verða það áfram skv. þessum tillögum.

Safnið hefur fallið undir skrifstofu menningarmála í mennta- og menningarmálaráðuneytinu og það fyrirkomulag hefur gengið vel, en starfsfólk safnsins hefur í auknum mæli leitað eftir samstarfi við skrifstofu háskóla og vísinda í sama ráðuneyti, sem bókasafn Háskóla Íslands og vegna sífellt aukinnar þjónustu og samstarfs við háskóla- og vísindasamfélagið í landinu.

Meðal verkefna Lbs-Hbs sem tengjast öllum háskólunum má nefna:

- Landsaðgangur að rafrænum tímaritum og gagnagrunnum – hvar.is
- Þátttaka í minni samlögum um kaup á erlendu vísindaefni
- Samstarf um ritakaup fyrir svið og deildir HÍ
- Þátttaka í rekstri bókasafnskerfanna gegnir.is og leitir.is
- Samstarfsnefnd háskólabókavarda – fulltrúar frá bókasöfnum allra háskólanna
- Þátttaka í Miðstöð stafrænna hugvísinda og lista
- Samvinna um innleiðingu opins aðgangs og opinna vísinda ásamt þátttöku í stefnumótun
- Innleiðing rannsóknupplýsingakerfisins ÍRIS og varðveislusafnsins Opinna vísinda

- Þátttaka í OpenAIRE Evrópuverkefningu um opinn aðgang
- Rekstur upplýsingavefjarins openaccess.is
- Þátttaka í DOAJ (Directory of Open Access Journals)
- Rekstur skemman.is – sem er safn námsritgerða allra háskólanna
- Stafrænar endurgerðir sögulegs efnis bæði fyrir almenning og vísindasamfélagið s.s.
 - o timarit.is
 - o bækur.is
 - o handrit.is
 - o islandskort.is
- Kennsla og fræðsla um upplýsingaleiðir
- Leiðarvísasafnið – heimildir fyrir einstakar námsgreinar háskólanna
- Rekstur Turnitin endurgjafar og ritrýni hugbúnaðarins fyrir háskóla og framhaldsskóla
- Samstarf við Ritver HÍ
- Miðstöð millisafnalána fyrir allt landið
- Almenn og sérhæfð upplýsingaþjónusta
- Lesaðstaða fyrir nemendur og fræðimenn, auk almennra safngesta

Safnið er jafnframt ein stærsta menningarstofnun landsins og er skv. lögum forystusafn íslenskra bókasafna. Það á mikilvægt og árangursríkt samstarf við önnur háskóla- og sérfræðisöfn sbr. upptalningu hér að framan, en einnig við aðrar menningarstofnanir. Það varðveitir alla íslenska prent- og tónlistarútgáfu, landakort ofl. sbr. lög um skylduskil til safna nr. 20/2002. Það varðveitir einnig umfangsmikil handrita- og bréfasöfn, viðtöl og hljóðupptökur og afrit af íslenskum vefsíðum, og kappkostar að veita aðgang að þessu efni, bæði í safninu og á vef með stafrænum endurgerðum. Safnið tekur virkan þátt í rekstri bókasafnskerfanna Gegnir og Leitir. Fulltrúar safnsins unnu að mótun nýlegrar menningarstefnu, *Menningararfurinn*, sem menningarstofnanir ríkisins tóku þátt í að móta árið 2020 undir forystu Minjastofnunar. Þá stendur safnið einnig fyrir viðburðum og sýningum og miðlar margvíslegu menningarefni á vef.

Því er lagt til að fella niður ósýnilega múra stofnanamenningar og stuðla að samvinnu, samráði og samhæfingu innan stjórnarráðsins, eins og segir í greinargerð með tillögu til þingsályktunar um breytta skipan ráðuneyta í Stjórnarráði Íslands, og tengja starfsemi safnsins bæði menningar- og viðskiptaráðuneyti og háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðuneyti. Mikilvægt er að málið sé rætt með tilliti til mikilvægis stofnunarinnar fyrir báða málaflokka og að það fái öflugna tengiliði í báðum ráðuneytum.

 Ingibjörg Steinunn Sverrisdóttir
 landsbókavörður